

► Uzmanlar, Hekate'nin Anadolu tanrıçası olması ve kaidesindeki yazıda Adana'ya özgü bir takvim sistemine yer verilmesinin, eserin Anadolu kökenli olduğunu kanıtladığını söylüyorlar.

Heykelin satışı durdurulmuş, Viyana mahkemesi esere el koymuştu

Hekate için dava

ÖZGEN ACAR

ANKARA - Kültür Bakanlığı; Adana'dan kaçırıldıktan sonra, 800 bin Avusturya Şilini (AŞ) (yaklaşık 16 milyar lira) değerle müzayedeye çıkarılan ve Anadolu'ya özgü bir tanrıça olan Hekate'nin bronz heykelinin geri alınması konusunda Viyana'da dava açıyor.

Mahkemeye başvurulması konusunda Kültür Bakanı İstemihan Talay'ın talimatının bulunduğu ve ayrıca Başbakan Mesut

Yılmaz'ın da Avusturya ziyareti sırasında Büyükelçi Ömer Akbel'den konu hakkında bilgi alarak bakanlığın yaklaşımına destek verdiği öğrenildi. Avusturya'nın ünlü ve sermayesinin önemli bölümü devlete ait olan 'Dorotheum' müzayedede evi, geçen yıl 22 Nisan'da 'Üçlü Hekate Heykeli'ni açık arttırmaya çıkardığını duyurmuş, kataloğun kapağına da eserin bir fotoğrafını koymuştu. 46 cm yüksekliğindeki bronz eserin ortak gövdesinin üç yönünde, birer Hekate bulunuyor.

Müzayededen beş gün önce Viyana'daki Türk Büyükelçiliği'ne bir telefon ihbarında, heykelin Adana-Ceyhan yakınlarından kaçırıldığı bildirilmiş, o zamanki Türk Büyükelçisi Filiz Dinçmen'in 'oluru' ile Kültür Danışmanı Meral Çerçi, polisi devreye sokarak eserin satışı durdurmuş, Viyana Mahkemesi esere el koymuştu.

İlk tepki olarak, müzayedeye evinin Hukuk Danışmanı Dr. Michaela Bergen, eserin 30 yıl öncesine ilişkin alışveriş faturalarının bulunduğunu ve satıcının bir Alman özel koleksiyoncu olduğunu öne sürmüştü. Oysa, yapılan bir araştırmada satıcının 1965'ten beri yaşadığı Almanya'da 1975'te uyuşturucu kaçakçılığından sabıkalı, Düsseldorf'ta dönerci büfesi işleten Bingöllü Mehmet Tütüncü olduğu saptandı.

Bu gelişmeden sonra müzayedeye evi yetkilileri, Tütüncü'nün bu eseri 17 yıl önce Heinrich Schorn

adlı bir Alman'dan 4500 DM'ye satın aldığını ve eserin İtalya'dan geldiğini sanıldığını öne sürdüler.

Türk yetkililer, Tütüncü'nün avukatı Dr. Maria Christine Engelherdt ile çeşitli görüşmeler yaptılar. Avukat, müzayedeye evinin Tütüncü'ye ödediği 280 bin AŞ'lık avansı, faizi ile birlikte geri istediğini, bu isteğin yerine getirilmemesi durumunda esere el konulacağını öne sürdü ve eserin bu bedelden Türk hükümetince satın alınmasını önerdi.

Kendisine, 800'lü yılların sonlarından bu yana Türkiye'den tarihsel ve kültürel mirasın çıkışının yasak olduğu, bu nedenle Türkiye'nin kendi malını satın almasının söz konusu olamayacağı ve eserin geri verilmesi gerektiği bildirildi. Yatağan-Turgut'taki Lagina antik kentinde Hekate Tapınağı'nda

yaptığı bilimsel kazılarda önemli buluntular elde eden Selçuk Üniversitesi Doçenti Dr. Ahmet Turpan ile DTCF Profesörü Dr. Orhan Bingöl, Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün isteği üzerine Viyana'ya birer bilimsel rapor gönderdiler.

Bu arada heykelin kaidesi üzerindeki üç satırlık antik yazıda tarih olarak 164 rakamı dikkati çekiyor.

Viyana Üniversitesi'nde görevli eski diller uzmanı Doç. Dr. Mustafa Sayar, bu yazı hakkında Cumhuriyet'e özetle şu bilgiyi verdi: "Antik Misis-bugünkü Adana-yöresinde bulunan Mopsuestia kentinde yerel bir takvim kullanılmaktaydı. Bu yerel takvim, günümüzde kullanılabilecek 167 yılında başladığı için, kaidedeki 164 rakamından bu eser İS 97 yılına tarihlenir."

Yazıdan da Gaius Julius Longos adlı bir rahibin bu heykeli Hekate Tapınağı'na sunduğu anlaşıyor. Eserin Adana'daki Sirkeli Höyük'ten geldiği yolundaki söylentiler üzerine konuştum

Alman arkeolog Prof. Dr. B. Hrouda, "Höyükte Roma dönemine ait bir kalıntı ortaya çıkmadığı için, bu eserin Sirkeli'den olmadığı kesin. Ancak, Adana'nın bir başka yerinden gelip gelmediğini ise bilemem" demekle yetindi. Uzmanlar, Hekate'nin Anadolu tanrıçası olması ve heykelin kaidesindeki yazının Adana'ya özgü bir takvim sistemine yer verilmesinin, eserin Anadolu kökenli olduğunu kanıtladığını söylüyorlar.

Viyana Büyükelçiliği'nin bir yerel avukatla anlaştığı, önümüzdeki hafta Viyana'da dava açacağı bildiriliyor.

46 cm yüksekliğindeki bronz eserin ortak gövdesinin üç yönünde birer Hekate bulunuyor.

